

Pořadové číslo :

1. Název vzdělávacího programu:

Doplňující studium k rozšíření odborné kvalifikace pro výuku německého jazyka na středních školách

Doplňujícím studiem německého jazyka k rozšíření odborné kvalifikace získává jeho absolvent způsobilost vykonávat přímou pedagogickou činnost na středních školách. Žádost o akreditaci tohoto vzdělávacího programu vychází z vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb. a z vyhlášky č. 329/2013 Sb., ze dne 23. 10. 2013, § 6a (Doplňující studium k rozšíření odborné kvalifikace).

Vzdělávací program je určen v rámci CŽV učitelům, kteří úspěšně absolvovali studium učitelství německého jazyka a literatury pro druhý stupeň základní školy a kteří si chtějí rozšířit své vzdělání na učitelství pro střední školy.

2. Obsah - podrobný přehled témat výuky a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace:

Kurz je v souladu s vyhláškou č. 329/2013 Sb., § 6a zaměřen na rozšíření odborné kvalifikace pedagogů pro výuku německého jazyka ze základní školy na školu střední. Výuka je rozčleněna do čtyř modulů: modulu lingvistického, literárně-vědného, didaktického a kulturně historického. Každý modul je zakončen ústní zkouškou, celý kurz pak komisionální ústní zkouškou. Výuka je vedena v německém jazyce. Obsah jednotlivých dílčích témat je neustále inovován v závislosti na aktuálním stavu vědeckého poznání.

Náplň jednotlivých modulů:

a) Modul lingvistický

Modul *Morphologie/morfologie* (Mgr. Jana Kusová, Ph.D.)

Cíl modulu: Modul *Morphologie* prohloubí znalosti studujících v oblasti flexe současné němčiny.

Obsah modulu: Přednášky a semináře se soustředí na morfosyntaktickou kategorii slovesného času (vztahy a užití jednotlivých slovesných časů), modalitu, slovesné předpony, konjunktiv I a II, skupinu kolísajících a nepravidelných sloves (aktuální vývoj), výjimečná flektivní paradigmata substantiv, skloňování adjektiv, užití zájmen a obtížných druhů číslovek, celkově na stavbu současné nominální fráze.

Modul *Syntax/syntax* (Mgr. Jana Hofmannová, Ph.D.)

Cíl modulu: Studující si v modulu *Syntax* prohloubí znalosti v oblasti větné stavby. Předmět předpokládá základní znalosti syntaxe.

Obsah modulu: Funkční větná perspektiva, tematická posloupnost (František Daneš), teorie mluvnických aktů; slovosled, věta jednoduchá, souvětí souřadné a podřadné, děje v časové posloupnosti; zvláštnosti větné stavby, odchylky od pravidelné větné stavby; nominalizace, verbalizace; gerundivum; transformace přímé řeči na nepřímou; celková a částečná negace, speciální případy negace (vícenásobná negace s pozitivním významem, slovesa s negujícím významem, negace předponami a příponami); vývojové tendence v syntaxi současné němčiny (slovesně jmenná spojení, uvolňování z větného rámce).

Modul *Lexikologie und Wortbildung/lexikologie a slovtvorba* (Mgr. Jana Hofmannová, Ph.D.)

Cíl modulu: Studující si v modulu *Lexikologie und Wortbildung* prohloubí znalosti ve výstavbě a struktuře německé slovní zásoby s důrazem na současný jazyk. Předmět předpokládá základní znalosti v oblasti lexikologie a slovtvorby.

Obsah modulu: Důležité aspekty vývojových tendencí ve slovní zásobě současné němčiny: neologismy, vliv hovorového jazyka a sociálních skupin na slovní zásobu, jazyk mládeže (Jugendsprache), módní slova (Modewörter); německý jazyk jako pluricentrický jazyk, variety současné němčiny; cizí slova v němčině (se zaměřením na rod a množné číslo); přejatá slova (se zaměřením na přejatá slova z angličtiny a jejich výslovnost v němčině); frazeologie.

Tradiční i netradiční slovtvorné postupy; krácení slov, participiální konstrukce, nejproduktivnější přípony substantiv a adjektiv; univerbizace; serializace; přechylování; antroponyma, toponyma.

Modul *Soziolinguistik/sociolingvistika* (Mgr. Jana Kusová, Ph.D.)

Cíl modulu: Modul *Soziolinguistik* zprostředkuje studujícím orientaci v pomezí disciplíně lingvistiky a sociologie. Soustředí se na současný jazyk (němčinu) a jeho sociální/společenskou dimenzi a nabídne studujícím obohacující pohled na jazyk jako komunikační - spojující i rozdělující - prostředek společnosti, který jim ozřejmí možnosti a variabilitu jazyka v moderní mnohvrstevné společnosti.

Obsah modulu: počátky germanistické sociolingvistiky (Bernsteinova teorie deficitu, diferenční hypotéza, vliv příslušnosti k určité sociální vrstvě na používanou formu jazyka); sociolingvistika jako varietní lingvistika (varietna, sociolekt, dialekt, registr, idiolekt, standardní jazyk, norma atd); mimojazykové skutečnosti - jazyk z hlediska sociální vrstvy, věku, skupiny, role a situace; jazyk skupiny v rámci jazykového společenství (pro němčinu např. silný vliv dialektů); jazyk profesní skupiny – Fachsprache.

Modul *Sprachgeschichte/dějiny jazyka* (Mgr. Jana Kusová, Ph.D.)

Cíl modulu: Cílem modulu *Sprachgeschichte* je identifikace a pochopení vývojových mezníků a zákonitostí, které výrazně ovlivňují současný fonologický a morfosyntaktický systém německého jazyka.

Obsah modulu: systém vokálů a konsonantů na pozadí historického vývoje, vývoj verbálního systému němčiny (silná – slabá – smíšená slovesa, modální slovesa, „Ablautreihen“ atd.), vývoj systému nominální flexe (pád, číslo, rod).

b) Modul literárněvědný

Cíl modulu: Literárněvědný modul prohloubí znalosti německy psané literatury od počátků do současnosti a rozšíří schopnosti s literárními texty adekvátně pracovat jak při jejich interpretaci a analýze, tak při jejich použití ve výuce. Důraz bude kladen na vlastní rozsáhlou zkušenost s německy psanou literaturou (četba), analýzu (teorie a literárněvědné metody) a na hlubší porozumění historickému kontextu (dějiny literatury jako součást historie).

Obsah modulu:

- a) počátky německy psané literatury, literatura a dějiny vrcholného a pozdního středověku, literatura humanismu a německá reformace, barokní literatura, německé osvícenství v literatuře, význam německé literatury ve 2. polovině 18. století, německý romantismus, literatura a revoluce, biedermeier a doba předbřeznová, grunderská literatura a realismus, význam moderny v německy psané literatuře, německý expresionismus, literatura Výmarské republiky, doba NS a exilová literatura, poválečné období v národních literaturách a význam roku 1968, současná migrační a mediální literatura
- b) literární teorie a literárněvědné metody
- c) literatura pro děti a mládež a didaktizace literatury pro výuku německého jazyka na gymnáziích a středních školách

c) Modul didaktický

Cíl modulu: Studium v rámci didaktického modulu je zaměřeno na získávání specifických dovedností a znalostí v oblasti výuky německého jazyka na ZŠ a SŠ. Účastníci kurzu si osvojí nejen nejnovější teoretické poznatky didaktiky německého jazyka, ale naučí se je též vhodně aplikovat do praxe, a to s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám výuky. Absolventi budou umět propojit teorii s praxí, osvojí si všechny základní dovednosti, bez nichž se moderní učitel cizích jazyků neobejde. Po absolvování budou účastníci kurzu schopni kvalifikovaně vyučovat německý jazyk na SŠ. Všechny dílčí okruhy z didaktiky německého jazyka jsou zpracovány s ohledem na středoškolskou problematiku.

Obsah modulu:

- Fremdsprachendidaktik (Gegenstand, Bezugswissenschaften), Lehr- und Lernziele des Fremdsprachenunterrichts an der Mitteschule
Didaktika cizích jazyků (předmět, příbuzné vědy), cíle výuky cizích jazyků na střední škole
- Kommunikationsfähigkeit als eines der Ziele des Fremdsprachenunterrichts

Komunikační kompetence jako jeden z cílů výuky cizích jazyků

- Kommunikative pragmatisch orientierte Methode und postmethodische Ära
Komunikativní pragmaticky orientovaná metoda a postkomunikativní epocha
- Sprachenerwerbtheorien
Teorie osvojování jazyků
- Rahmenprogramm für Deutsch an den Mittelschulen, Der gemeinsame europäische Referenzrahmen für Sprachen, Das Europäische Sprachenportfolio RVP pro střední vzdělávání (RVP G, RVP GSP, RVP SOV, RVP JŠ), Společný evropský referenční rámec pro jazyky, Evropské jazykové portfolio
- Hauptprobleme der Tschechen in der deutschen Aussprache
Hlavní problémy českých žáků v německé výslovnosti
- Wortschatzarbeit im Unterricht
Práce se slovní zásobou ve výuce
- Interferenz und Transfer, Bilinguismus
Interference a transfer, bilingvismus
- Europäische und tschechische Sprachenpolitik
Evropská a česká jazyková politika
- Mehrsprachigkeit, Deutsch nach Englisch, Konsequenzen für den Unterricht
Mnohojazyčnost, němčina jako cizí jazyk po angličtině, závěry pro výuku
- Grundlagen der Grammatikarbeit im Fremdsprachenunterricht
Základy práce s gramatickým učivem ve výuce
- Die Problematik des Hörverstehens
Problematika poslechu s porozuměním
- Mündliche Kommunikation im Deutsch als Fremdsprache-Unterricht
Ústní komunikace ve výuce němčiny jako cizího jazyka
- Das Leseverstehen, Charakteristik
Čtení s porozuměním, charakteristika
- Schreibfertigkeit, schriftliche Textproduktion als Prozess, kreatives Schreiben
Řečová dovednost psaní, písemný projev jako proces, tvořivé psaní
- Didaktische und methodische Aspekte der Landeskunde, interkulturelle Kompetenz – interkulturelles Lernen
Didaktické a metodické aspekty reálií, interkulturní kompetence – interkulturní učení
- Didaktische Spiele, Lieder im Fremdsprachenunterricht
Didaktické hry, písně ve výuce cizího jazyka
- Leistungsmessung
Zkoušení a testování
- Fehler und ihre Korrektur
Chyby a jejich oprava
- Medien im Fremdsprachenunterricht
Média ve výuce cizích jazyků
- Computergestützter Deutschunterricht
Využití počítačů ve výuce německého jazyka
- Lehrwerkbeurteilung und –analyse für die Unterrichtspraxis

- Hodnocení a analýza učebních souborů pro výukovou praxi
- Motivation beim fremdsprachlichen Lernen
Motivace ve výuce cizích jazyků
  - Unterrichtsgestaltung, -planung und -analyse, Evaluationsverfahren, Sozialformen
Realizace, plánování a analýza výuky, evaluační postupy, organizační formy práce
  - Literaturdidaktik, Textarbeit
Didaktika literatury, práce s textem
  - Projektarbeit
Projektové vyučování
  - Dramapädagogik
Dramatická výchova
  - Der Einsatz von Lernstrategien, autonomes Lernen, Europäisches Portfolio
Práce se strategiemi učení, autonomní učení, Evropské jazykové portfolio
  - Förderung der Schüler mit Lese- Rechtschreibschwierigkeiten
Podpora žáků se specifickými poruchami učení

d) Modul kulturně historický

Modul *Aktuelle Entwicklungstrends in den deutschsprachigen Ländern/aktuální vývojové tendence v německy mluvících zemích* (Mgr. Jana Kusová, Ph.D.)

Cíl modulu: Cílem modulu *Aktuelle Entwicklungstrends in den deutschsprachigen Ländern* aktualizace a prohloubení znalostí realii německy mluvících zemí tak, aby odpovídaly požadavkům výuky na střední škole.

Obsah modulu: politický systém v německy mluvících zemích (vzájemné srovnání a specifika), aktuální hospodářský vývoj, německy mluvící země a jejich působení v internacionálních strukturách; zvláštní pozornost bude věnována aktuálnímu vývoji vzdělávacího systému.

Modul *Kultur- und Kunstgeschichte der deutschsprachigen Länder/ dějiny kultury a umění v německy mluvících zemích* (Mgr. Jana Kusová, Ph.D.)

Cíl modulu: Cílem modulu *Kultur- und Kunstgeschichte der deutschsprachigen Länder* je rozšíření znalostí dějin německy mluvících zemí o kulturní a kunsthistorický rozměr, současně si studující rozšíří odbornou slovní zásobu. Pro středoškolskou výuku je možné tyto znalosti úspěšně využít jako motivační prvek, jedná se také o velmi důležité průřezové téma. Výuka se soustředí na nejstarší období – antika až barokní období.

Obsah modulu: antická kultura a památky na území německy mluvících zemí; umění doby karolínské a románské: architektura, Karel Veliký a jeho dvůr, karolínská renesance, Fulda, Čachy; románská plastika, knižní malba, kovolitectví atd.; umění doby gotické: gotická architektura, svět gotické katedrály, Backsteingotik, středověké město, gotická plastika, vitráž atd.; umění doby renesanční: renesanční architektura, A. Dürer, L. Cranach, M. Schongauer, H. Baldung zv. Grien, A. Altdorfer, M. Grünewald, H. Holbein, B. Spranger, H. v. Aachen atd.; umění doby barokní: barocke Architektur, Familie Dientzenhofer, Jan

Blažej Santini Aichel, M.B. Braun, F.M. Brokof, Fischer von Erlach, Balthasar Neumann atd.

3. **Forma:**

Kurz doplňujícího studia k rozšíření odborné kvalifikace v německém jazyce pro výuku na středních školách probíhá v kombinované formě.

4. **Vzdělávací cíl:**

Kurz je zaměřen na získávání specifických dovedností a znalostí v oblasti výuky německého jazyka na středních školách. Účastníci kurzu si osvojí nejnovější teoretické poznatky z lingvistiky (fonetiky, morfologie, lexikologie, slovtvorby, syntaxe, historické mluvnice a sociolingvistiky), z didaktiky německého jazyka pro střední školy, z literatury se zvláštním zřetelem na současnou literaturu německy mluvících zemí, z reálií německy mluvících zemí zaměřených především na aktuální témata a z dějin umění. Absolventi budou umět propojit teorii s praxí, osvojí si všechny základní dovednosti, bez nichž se moderní učitel cizích jazyků na střední škole neobejde. Po absolvování budou účastníci kurzu schopni kvalifikovaně vyučovat německý jazyk na středních školách.

5. **Hodinová dotace :**

Výuka probíhá v šestihodinových blocích po dobu 20 týdnů. Celková časová dotace na přímou výuku činí 120 vyučovacích hodin.

Studijní předmět	Kredity	Časová dotace	Garanti
LINGUISTIK/LINGVISTIKA			
Modul <i>Morphologie/morfologie</i>	2	15	Mgr. Jana Kusová, Ph.D.
Modul <i>Syntax/syntax</i>	2	10	Mgr. Jana Hofmannová, Ph.D.
Modul <i>Lexikologie und Wortbildung/lexikologie a slovtvorba</i>	2	5	Mgr. Jana Hofmannová, Ph.D.
Modul <i>Soziolinguistik/sociolingvistika</i>	2	5	Mgr. Jana Kusová, Ph.D.
Modul <i>Sprachgeschichte/dějiny jazyka</i>	2	10	Mgr. Jana Kusová, Ph.D.
	10	45	
GESCHICHTE UND LANDESKUNDE/DĚJINY A REÁLIE			
Modul <i>Aktuelle Entwicklungstrends in den deutschsprachigen Ländern/aktuální tendence vývoje v německy mluvících zemích</i>	2	5	Mgr. Jana Kusová, Ph.D.
Modul <i>Kultur- und Kunstgeschichte der deutschsprachigen Länder/dějiny kultury a umění v německy mluvících zemích</i>	2	10	Mgr. Jana Kusová, Ph.D.
	4	15	
DIDAKTIK/DIDAKTIKA			

Modul <i>Didaktik Deutsch als Fremdsprache für Lehramt Mittelschule/didaktika němčiny jako cizího jazyka pro učitelství na středních školách</i>	10	30	Doc. PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.
	10	30	
LITERATUR/LITERATURA			
Modul <i>Literaturgeschichte/dějiny literatury</i>	5		Dr. phil. Zdeněk Pecka
Modul <i>Literaturtheorie und -methoden / literární teorie a literárněvědné metody</i>	2		Dr. phil. Zdeněk Pecka
Modul <i>Kinder- und Jugendliteratur/literatura pro děti a mládež</i>	3		Dr. phil. Zdeněk Pecka
	10	30	
Počet kreditů a hodin výuky celkem:	34	120	

6. Maximální počet účastníků a upřesnění cílové skupiny:

Maximální počet účastníků ve skupině je 23. Do kurzu lze přijmout pouze ty uchazeče, kteří předloží originál nebo úředně ověřenou kopii vysokoškolského diplomu o absolvování učitelského studia německého jazyka a literatury pro základní školy.

7. Plánové místo konání:

Výuka je realizována na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, v budově U Tří lvů, v učebně TL 301.

8. Jmenný přehled lektorů s podrobnými informacemi o jejich kvalifikaci a přehled průběhu praxe:

doc. PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.

- 1979 – 1984: VŠ studium: český a německý jazyk pro střední školy, PF Č. Budějovice
- 1985: získání titulu PaedDr., PF České Budějovice
- 2001: získání titulu Ph.D., UK Praha - pedagogika, specializace didaktika německého jazyka
- 1984 – 1992: středoškolská učitelka na gymnáziu J. V. Jirsíka v Č. Budějovicích
- od 1992: odborná asistentka na PF JU v Č. Budějovicích
- od 2005: předsedkyně Rady oborových didaktiků pro 2. st. ZŠ
- od září 2010: vedoucí katedry germanistiky
- 2013: jmenována docentkou, PedF MU Brno

Mgr. Jana Kusová, Ph.D.

- 1990-1995: VŠ studium: učitelství pro 5. – 12. ročník, obor německý jazyk – dějepis na PF JU Č. Budějovice, titul Mgr.
- 2007: získání titulu Ph.D., Německý jazyk ve studijním programu Filologie, na FF MU Brno
- od 1995: odborná asistentka na katedře germanistiky PF JU, České Budějovice

Mgr. Jana Hofmannová, Ph.D.

- 1992–1995: Třileté bakalářské jednooborové studium německého jazyka jako cizího jazyka pro základní školu na PF JU v Jindřichově Hradci
- 1995–1998: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro 5. – 12. ročník – aprobace německý jazyk – na PF JU v Českých Budějovicích
- 1999–2005: Distanční doktorské studium v oboru německý jazyk se zaměřením na kontrastivní frazeologii na FF MU v Brně
- 1995–1996: Učitelka německého jazyka na ZŠ s rozšířenou výukou jazyků v Mohelnici
- 1995–1997: Učitelka německého jazyka na Gymnáziu v Zábřehu na Moravě
- 1997–2001: Lektorka německého jazyka ve Středisku jazykové přípravy PdF UP v Olomouci
- 2004–2012: Odborná asistentka německého jazyka v Jazykovém centru JU v Českých Budějovicích
- 2012–2013: Odborná asistentka německého jazyka na Katedře jazyků EF JU v Českých Budějovicích
- od 2013: Odborná asistentka německého jazyka na Katedře germanistiky PF JU v Českých Budějovicích

Dr. phil. Zdeněk Pecka

- 2000 PF JU v Českých Budějovicích, obor: český jazyk - německý jazyk pro gymnázia
- 1999–2000: učitel českého a německého jazyka na Gymnáziu Česká, České Budějovice
- 2000–2001: lektor češtiny v rámci Tutorského programu Nadace Roberta Bosche na univerzitách v Jeně a Výmaru
- od 2002: odborný asistent pro německy psanou literaturu na katedře germanistiky Pedagogické fakulty JU
- 2009: získání titulu Dr.phil. na Univerzitě Vídeň, obor: německá filologie, rakouská poválečná literatura

Dr. phil. Dipl.-Päd. Mag. Thomas Pimingsdorfer

- 1988-1991: Pedagogická akademie Linec, zaměření „pedagogika pro cizince“
- 1991-1996: magisterské studium romanistiky a historie ve Vídni, Valladolidu a Triestu
- 1909-1910: získání titulu Dr.phil. na Univerzitě Vídeň, obor: didaktika cizích jazyků
- 1990-1994: lektor němčiny u Actilingua Academy Vídeň

1994-1997: semináře k „Úvodu do romanistické lingvistiky“ – univerzita Vídeň
2001: získání licence pro examinátora zkoušky ÖSD
1991-1992: výuka na „Círculo Hispano-Germánico“ ve Valladolidu
1996-1997: výuka na univerzitě Triest
1997-2001: rakouský lektor na PF JU Č. Budějovice, katedra germanistiky
2004-2010: rakouský lektorát na PF JU Č. Budějovice, katedra germanistiky
od 2010: odborný asistent na katedře germanistiky PF JU v Českých Budějovicích

Mag. Susanne Christof

Studijní pobyty: 2003 Řím; 2005 Praha a Č. Budějovice (Erasmus), 2007 Varšava
2007/08 Č. Budějovice
2008: ukončeno magisterské studium na Leopold-Franzens Universität
v Innsbrucku, obor: Diplomstudium Kunstgeschichte
2009: OEAD lektorka na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
od 2010: OEAD lektorka na PF JU, katedra germanistiky Č. Budějovice

9. Odborný garant:

doc. PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.

10. Způsob vyhodnocení akce:

Frekventanti plní průběžně během celého kurzu dílčí úlohy. Předpokladem připuštění k závěrečné komisionální zkoušce je úspěšné absolvování zkoušek z jednotlivých modulů. Na závěr kurzu skládá každý účastník závěrečnou komisionální ústní zkoušku z lingvistiky, didaktiky, literatury, kultury a reálií - dle výše uvedených probíraných témat. Zkouška probíhá v německém jazyce. Po splnění všech požadavků je absolventům kurzu vydáno příslušné osvědčení.